

Virserums konsthall och vävstuga

Den här resan kom till främst tack vare att en av våra medlemmar, Lillian Svensson, tidigare i våras föreslog ett besök på Virserums Konsthall där Sara Kånåhols omtalade utställning om ödeshusgardiner visades. Frågan var dock om övriga medlemmar var intresserade av en ny bussresa då vi redan hade gjort två längre resor under våren?

Vår researrangör/-fixare Monica Stålnert kontaktade dock Virserums Konsthall som visade sig ha tre för oss intressanta utställningar på gång. Sagt och gjort! Monica sydde ihop en resa och efter kontakt med Viking Buss och presentation för styrelsen, kunde Birgitta Stening Carlson ta fram en trevlig inbjudan som sedan gick ut via mejl till medlemmarna. Det var 20 personer som anmälde sig till resan.

Måndagen 22 maj 2023 började vi resan från Norrköping via Linköping och därefter genom ett härligt sommargrönt och soligt landskap. Efter ett par timmar kom vi fram till Virserums Konsthall som låg djupt inne i de småländska skogarna. Nu var vi rejält kaffesugna! Vår guide Anna hälsade oss välkomna och efter att det efterlängttade förmiddagskaffet med hemlagad ostkaka var avklarat, fick vi en utförlig presentation av konsthallen och de tre utställningarna.

Virserumsbygden har en spännande kulturhistoria! Allt från Nils Dacke som besegrades av Gustaf Vasa utanför Virserum 1543 till trä- och möbelindustrin under 1800- och 1900-talen. En industri som tack vare järnvägen hade sin storhetstid under 1940-talet med cirka 40 möbelfabriker i bygden! Virserums Konsthall öppnade 1998 men på en annan plats än där den ligger idag på det så kallade Bolagsområdet. Vår guide Anna berättade att konsthallen har en bred verksamhet med samtidskonst, slöjd och hantverk och att man vart tredje år byter tema för verksamheten. Nu var temat textil därav de tre utställningarna vi skulle se.

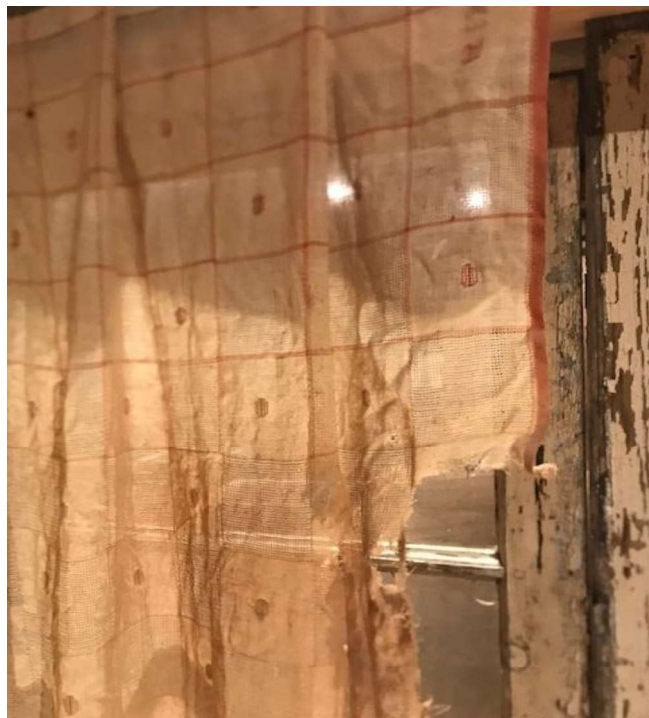
Sedan 2004 finns konsthallen i Pappershuset som i sig är en intressant byggnad. Husets ovanvåning utgörs av ett enda jättestort rum med välvt tak byggt av limträbågar. Taket är transparent och ger ett skuggfritt diffust ljus väl lämpat för konst. Idag har taket kanalplast men det byggdes med en vätsketålig kartong därav namnet Pappershuset. En nackdel med det ljusgenomsläppliga taket var att det blir väl varmt i lokalen när solen skiner - som idag!

Nu var vi nyfikna på de tre utställningarna **Ödeshusgardiner, Knutar och Betraktad**. Vi visades in i två utställningsrum på entréplanet. Det första rummet upptog utställningen om **ödeshusgardiner**. Det är den yrkesverksamma handvävaren Sara Kånåhols som hösten 2020 drev ett projekt för att väcka intresse och uppmärksamhet för textilier som lämnats kvar i de övergivna hus som finns i landet. Hon drev projektet främst på sociala medier och det fick stort intresse och uppmärksamhet i både press och media.

I konsthallens beskrivning över utställningen kan man läsa: "I ödeshus finns en lockande nostalgisk berättelse, en berättelse om skönhetsens förfall som vittnar om en tid när huset var ett hem. Men samtidigt är de övergivna husen unika tidskapslar, en plats för kunskapsinhämtning om dåtiden." Ödeshusen berättar om urbaniseringens samhällsomvandling och om barndomens minnen som man inte vill släppa taget om. Den här utställningen vill lyfta fram vårt textila kulturarv som tyvärr ofta är både nedvärderat och bortsett.

I utställningen fanns en interiör med ett avflagnat fönster, trasiga gardiner och en gammal trasmatta på golvet. Här fanns också gardinrester och miljöbilder från många av de över 200 000 hus som står övergivna i Sverige. Förutom guidens kunniga och fantasieggande information kunde man läsa vidare på väggtexter som fanns uppsatta i rummet. Det här var en utställning som berörde och påminde. Det var lätt att känna både nostalgi och vemod inför det man såg och hörde. Mönstren i flera av gardinresterna kände vi igen och andra borde man försöka återskapa i egen vävstol som spännande projekt!

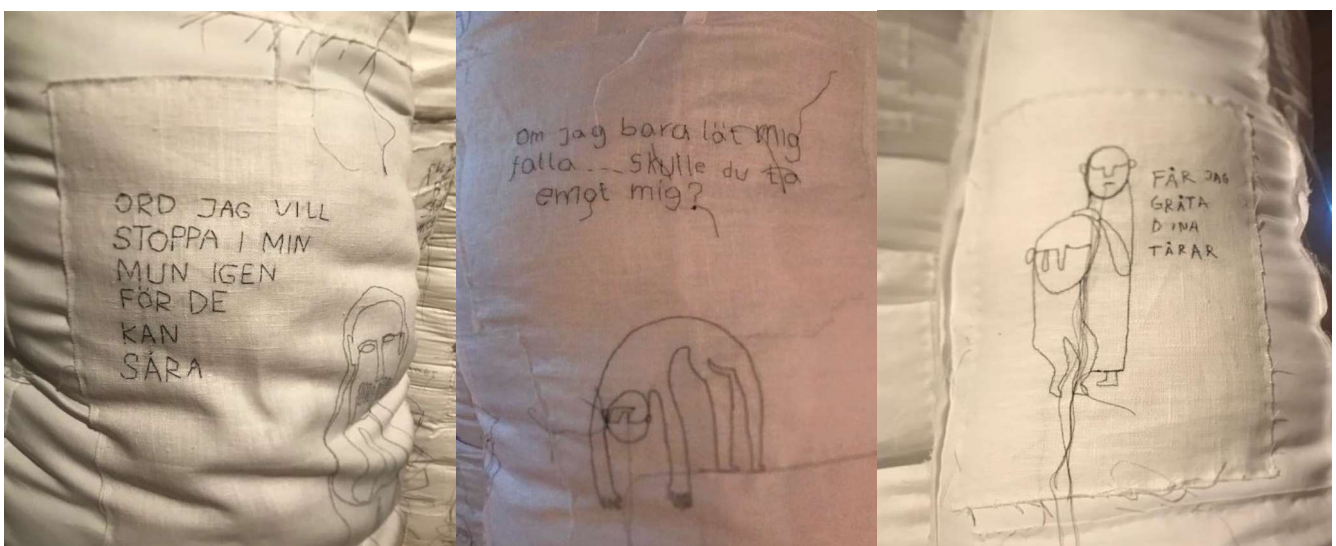
Redan i passagen in till visningsrummen hade guiden uppmärksammat oss på ett grovt rep med knutar som låg utmed golvlisen. Repet försvann in i nästa rum till utställningen **Knutar** som konstnärskollektivet P.A.N.G. står bakom. Knutar ingår ständigt i deras yrkesliv inom konstbroderi och textilkonst men utställningen **Knutar** visade oss också på de inre knutar som det levda livet ger. Vi följde repet in i utställningsrummet och passerade en figur som bestod av en lakanskropp omlindad av rep med en massa knutar. Obehagligt tyckte några av oss.

Även den här utställningen fick oss att stanna till och reflektera över de ärr och skavsår som livets verkligheter kan ge men även av upplevd lycka, glädje och ärlig uppriktighet. Samtliga verk var välarbetade i olika textila tekniker dock främst broderi. Verken var mycket uttrycksfulla och tycktes djupt personliga. Det var verk om tid och liv där stygn efter stygn, knut efter knut bildade helheter. Knutar som vi själva skapar i oss eller knutar och ärr vi får av andra. Minnen och tankar, onda som goda, om den levda verkligheten! Utifrån sina olika bakgrunder vill gruppen P.A.N.G ge broderiet en självklars plats inom både konstvärlden och det offentliga rummet.

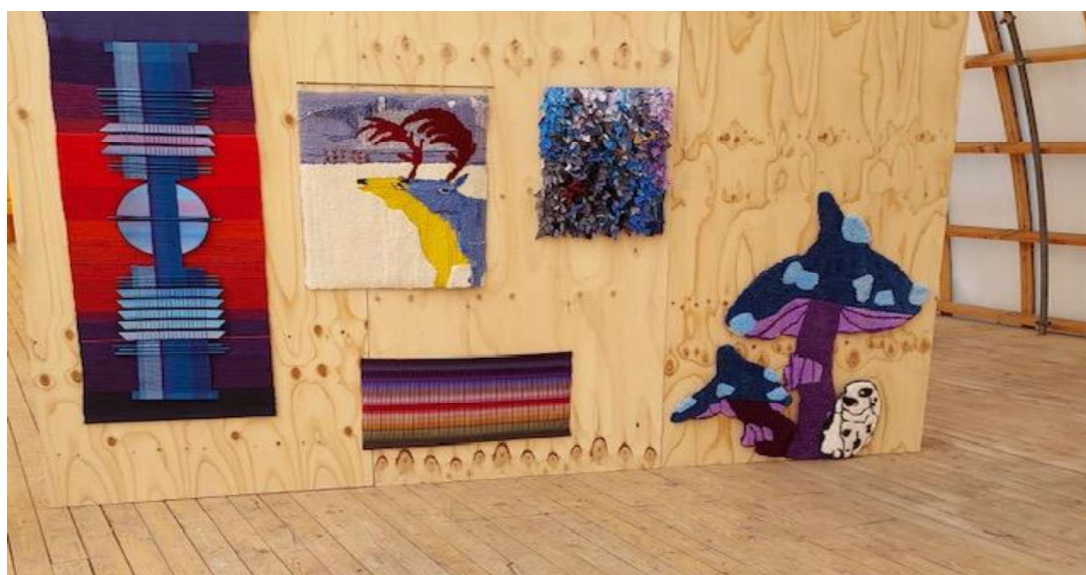

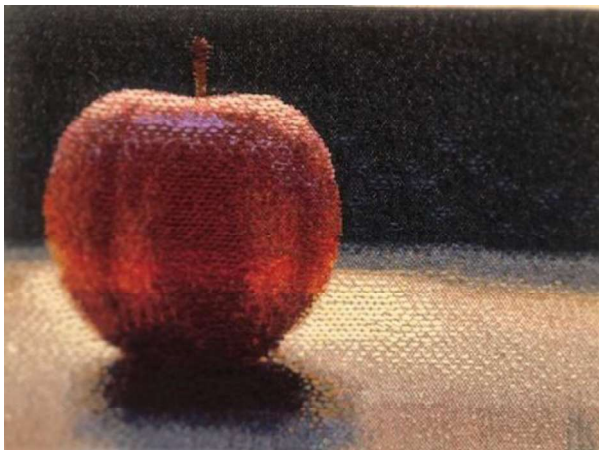
Denna reslige figur dominerade rummet där P.A.N.G. hade sin utställning. Gick man närmare inpå den upptäckte man mängder av broderade lappar med tankar och reflektioner, uttalade frågor, misslyckanden och upplevda dumheter som figuren förmedlade till betraktaren. Här är ett par bilder över de reflektioner och tankar som i tysthet kan gömmas i oss lite till mans men som nu den reslige figuren uttrycker åt oss.

I den stora och ljusa (och varma) övervåningen fanns utställningen som hette **Betraktad - Landskap som föreställning, resurs och nostalgi**. Här ställdes besökaren inför frågan vad är det man ser när man betraktar en bild som föreställer ett landskap? Ja, vad är det man ser? Allt utifrån bakgrund, erfarenheter, förväntningar och minnen varierar intrycket och upplevelsen av landskapsbilden från individ till individ.

För den här utställningen hade Virserums Konsthall arbetat tillsammans med tankesmedjan LABLAB i Stockholm www.lablab.se och genom ett uppdrag 2022 har man också bjudit in andra att tänka kring landsbygden och uttrycka sig i textila bilder. Åttio personer hade hörsammat uppdraget och det var deras textila betraktelser som nu visades på konsthallens övervåning. Genom dessa betraktelser låter man besökaren se landsbygden genom deras ögon och händer och hur de uppfattar landsbygden i det stora och i det lilla.

Den guidade turen genom de tre utställningarna tog två timmar och avslutades vid ettiden. Vår guide Anna som varit med och byggt upp utställningarna, hade berättat för oss med stor inlevelse och känsla och hennes engagemang hade inte gått att ta miste på. Särskilt vad gällde de två första utställningarna.

Efter att i sakta mak ha följt henne genom utställningarna och intensivt ha lyssnat på vad hon berättade så kan åtminstone jag säga att det var mycket skönt att få sätta sig till bords för lunch och få vila sig en stund. Lunchen serverades i konsthallens kafédél där vi fick en god och matig soppa, bröd, dryck och kaffe.

Efter lunchen vandrade vi över till Virserums vävstuga som låg cirka 100 m från konsthallen i en röd magasinsbyggnad som under träindustrins glansdagar varit magasin för ekträ.

Vävstugans kassör Gunvi Johansson mötte oss i dörren och hälsade oss välkomna till en av Sveriges största vävstugor. Gunvi berättade lite om bakgrunden till vävstugan och hur den drivs idag. Virserums vävstuga har funnits sedan 1994. I samband med att Bolagsområdet iordningsställdes erbjöds vävstugan att få köpa magasinet för en krona och efter viss tvekan slog man till. Med hjälp av anhöriga fräschade man upp byggnaden rejält bland annat med vitmålade väggar och tak.

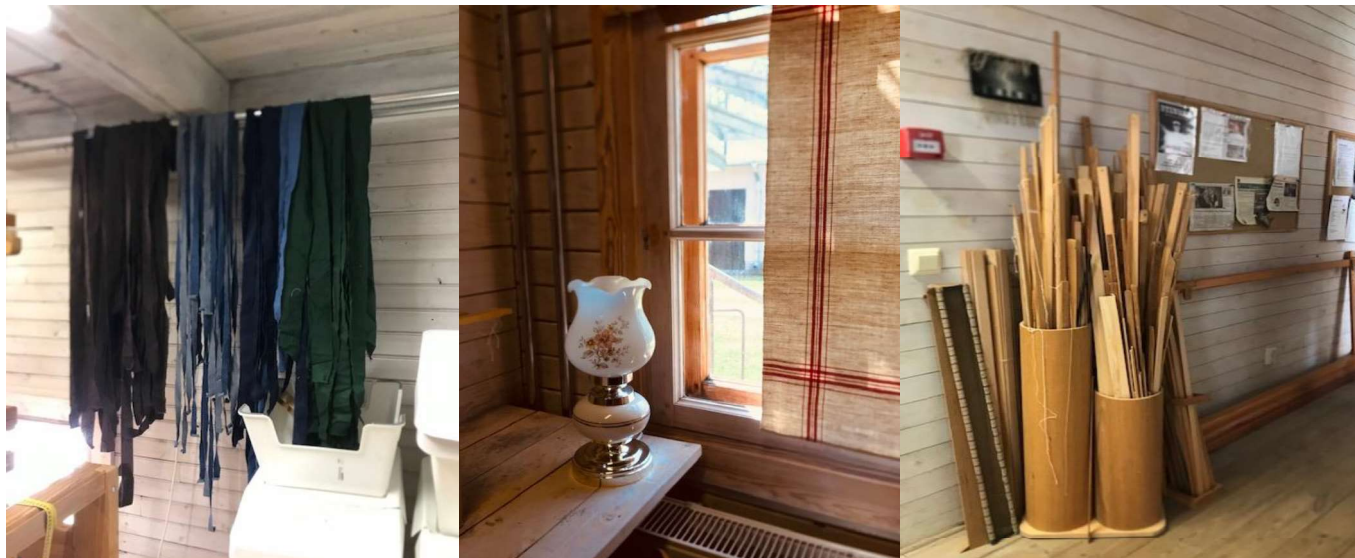
Vävstugan har nu funnits 23 år i magasinet och har idag 23 medlemmar. Det bedrivs ingen cirkelverksamhet längre utan man träffas varje måndag vid det stora fikabordet för att planera vävar, diskutera och umgås. I vävstugan finns 32 vävstolar i varierande storlek och utförande, garnlager och varprum. De båda våningsplanen binds samman av en rätt smal metalltrappa och även om ingen hiss syntes till så finns det förhoppningsvis en i byggnaden, annars vore det nog både tungt och rent av farligt att kånka upp vävstolar till övervåningen!

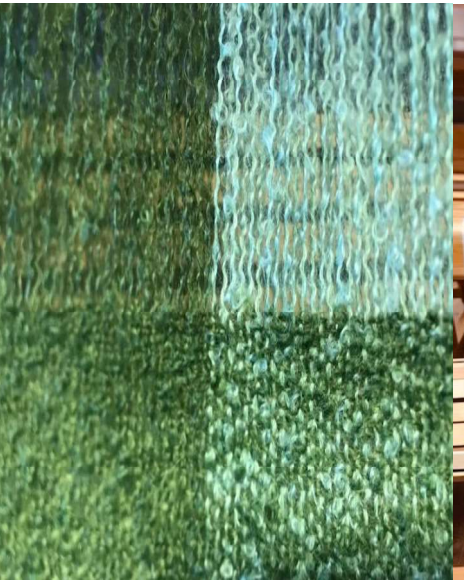
Innan Gunvi lät oss gå runt bland vävstolarna, fick vi möjlighet att genom Monica tacka för den trevliga informationen vi fått av henne och för att vi fått besöka vävstugan. Gunvi fick på vävstugans vägnar ta emot en stor Cloetta-påse som tack från oss östgötavävare.

Nu var vi spända på att få gå runt i vävstugan och se vad fint och intressant man hade på gång i vävstolarna. Det vävdes gardiner, handdukar, stora och små bordsdukar, löpare, mattor och förningsdukar. Ja, det fanns mycket intressant att se och diskutera kring. Här fanns olika typer av vävstolar och i de flesta var arbete på gång. Som oftast när man besöker vävstugor upptäcker man olika praktiska fiffigheter. Här hade man utnyttjat rörledningarna till att hänga

upp mattor på. Kanske var de färgstämda tygremsorna mer tänkta som väggdekorationer än att vara till praktisk nytta, men det såg trevligt ut. På det stora samlingsbordet stod en fin sprötställning som någon snickarkunnig anhörig tillverkat. Sprötställningen kunde användas på de flesta av vävstolarna såvida man inte föredrog att förvara spröt i "papptunnor".

Virserums vävstuga var mycket välordnad och trevlig. De många vävstolarna stod i strikta rader på de två våningsplanen och vid en snabb överblick kunde man lätt få intryck av fabrik. Tack vare de vitmålade väggarna och taken upplevdes vävstugan som mycket ljus och tittade man mot väggarna så var detta allt annat än en fabriksväggar! Här fanns väggbonader och väl sorterade garnhyllor, färgglada tygremsor hängde från rörledningar och vackra gamla handdukar uppsatta som gardiner. Detta var helt enkelt en genomtrevlig vävstuga i all sin storslagenhet! En iakttagelse som också bekräftades av en av vävstugans medlemmar som vi pratade med!

Senare på eftermiddagen var det så dags att säga farväl till Virserum, sätta sig i bussen och låta sig föras hemåt genom det vackra landskapet. Dagen hade varit mycket innehållsrik på ett behagligt intensivt sätt och nu kunde man slappna av i den bekväma busstolen. Ibland vaknade man dock till då Monica lät skicka runt en påse med Cloetta-kola för att pigga upp oss. Mycket uppskattat!

Vårt besök i Virserum hade varat i knappt fem timmar men det kändes som så mycket längre. Den skickliga guiden Anna som förde oss genom de tre utställningarna ska ha en stor eloge. Hennes engagemang för utställningarna gick inte att ta miste på. Genom sitt målande sätt att berätta bidrog hon starkt till upplevelsen av besöket i konsthallen. Särskilt vad gällde de båda första utställningarna där det fanns så mycket som man kunde beröras av och intryck som fick en att minnas och fundera.

Varm tack till alla som engagerat sig i vårt besök i Virserum den här dagen och ett särskilt **STORT TACK** till Lillian som tipsade oss i styrelsen om utställningen om ödeshusgardinerna!

Text och bild

Birgit Johansson